

Marija Tolušić, mag. oec.
predavač
Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku
Odjel za kulturologiju
Trg Svetog trojstva 3, 31000 Osijek
tel. +38531224222, fax: +38531224207

UIDK 339.727(4-67EU:497.5)
Prethodno priopćenje

Nikolina Koporčić
student 2. godine diplomskog studija
Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku

Dr. sc. Zdravko Tolušić
redoviti profesor
Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Gajev trg 7, 31000 Osijek
tel:+38531224400; fax:+38531211604
Poljoprivredni fakultet u Osijeku
Kralja Petra Svačića 1d, 31000 Osijek
tel: +38531554803 fax: +385 31554853

ULOGA I VAŽNOST EU FONDOVA ZA REPUBLIKU HRVATSKU

SAŽETAK

Republika Hrvatska je 18. lipnja 2004. godine dobila službeni status države kandidatkinje za članstvo u Europskoj uniji. Time su joj na korištenje dani pretpristupni fondovi za pomoć prilagodbi europskim zakonima i propisima. Sam čin ulaska u zajednicu za Hrvatsku predstavlja velike promjene u dosadašnjem načinu života i rada. Stoga je u radu anketirano 106 ispitanika kako bi se analizirala upoznatost ljudi s tematikom projektnog menadžmenta te EU fondova i mogućnostima koje se nude putem njih. Međutim, problemi koji se trenutno javljaju u Hrvatskoj proizlaze iz visoke nezaposlenosti, česte fluktuacije i nedostatka stručnog kadra, nedovoljne informiranosti i iskustva te straha od rizika i neuspješnosti projekata. Kao posljedica tome javlja se nespremnost potpunog korištenja novčanih sredstava iz fondova. Iako će Republici Hrvatskoj nakon ulaska u Europsku uniju na raspolaganju biti i Strukturni te kohezijski fondovi te brojne mogućnosti dobivanja sredstava za izgradnju cestovnih, željezničkih i plovnih putova, razvoj društva, izobrazbu nezaposlenih i stvaranje novih radnih mjesta, razmjenu mladih, promoviranje raznolikosti, zaštitu prirode i pronalaženje novih izvora energije, prijeko je potrebno imati dobro informirane i obučene ljude koji znaju napisati dobar projekt te ga i provesti u skladu s europskim procedurama. S obzirom na navedeno, neophodno je i od iznimne važnosti ulaganje u edukaciju kako šire javnosti, tako i potencijalnih budućih stručnjaka, od strane vlade i javnih institucija.

Ključne riječi: Republika Hrvatska, Europska unija, pretpristupni fondovi, strukturni i kohezijski fondovi

1. Uvod

Republika Hrvatska se trenutno nalazi pred ulaskom u Europsku uniju. Ovo razdoblje je veoma značajno te sam čin ulaska u zajednicu za Hrvatsku predstavlja velike promjene u dosadašnjem načinu života i rada.

Jedan od pozitivnih čimbenika ulaska u Europsku uniju su EU fondovi koji omogućavaju djelomično ili skoro potpuno financiranje dobro napisanih projekata koji za svrhu imaju razvoj određenog dijela zemlje.

Državni tajnik SDURF-a¹ ističe kako nam Europska unija trenutno pruža pretpristupnu pomoć kako bi poduprla političke, gospodarske i institucionalne reforme, regionalnu konkurentnost i razvoj, prekograničnu suradnju, poljoprivredu, ribarstvo te razvoj ljudskih potencijala (resursa). Na taj se način pomaže Hrvatskoj pri ispunjavanju europskih standarda te olakšava pripremanje administracije, institucija i cijelog civilnog društva za članstvo u Europskoj uniji (Borissova i dr., 2009). Nakon ulaska u Europsku uniju, Hrvatskoj će se otvoriti posve novo poglavlje te biti pružena nova financijska sredstva, čiji će glavni prioritet biti ostvarenje ciljeva politike Europske unije.

Kako Republika Hrvatska sve više postaje dio globalnog tržišta, u kojemu se promjene događaju svakodnevno, prijeko je potrebno naučiti kako se brže prilagođavati izazovima iz okoline. Rezultati su najčešće neizvjesni, a uvid u stanje ponekad i nemoguć. Radi toga, potrebo je koristiti projektni menadžment koji omogućuje kontinuirano prilagođavanje tržištu (Baljkas i Omazić 2005.).

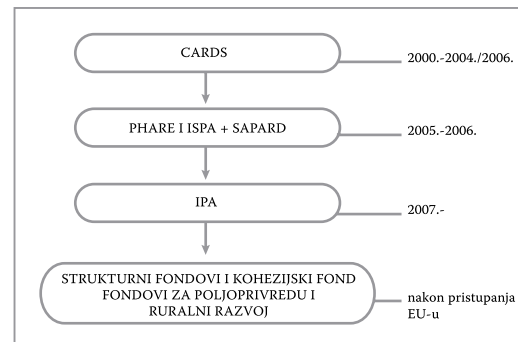
2. Materijal i metode rada

Problem istraživanja ovog rada je analiza upoznatosti ljudi s tematikom projektnog menadžmenta te konkretno EU fondova te raznim mogućnostima koje su na raspolaganju Republici Hrvatskoj, kako prije, tako i nakon ulaska u Europsku uniju.

3. Razrada

Uspostavom neovisnosti pokrenut je proces financijske potpore Republici Hrvatskoj gdje je u svakoj fazi procesa Europska unija tu potporu prilagođavala potrebama zemlje (Dolenec, 2009). Razvoj financijske pomoći u Republici Hrvatskoj razvijao se kao što je prikazano na slici 1.

Slika 1: Razvoj financijske pomoći Hrvatskoj

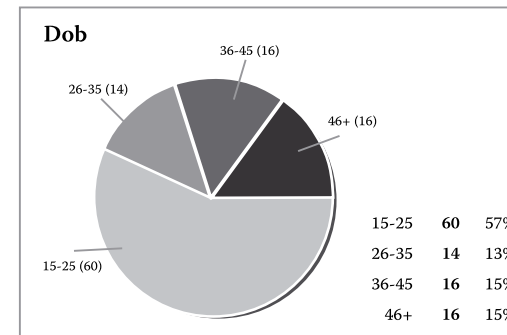
Izvor: Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske Unije: *Europski fondovi za hrvatske projekte, Zagreb 2009.g.*

Prvi program pomoći bio je CARDS, Pomoć zajednice za obnovu, razvoj i stabilizaciju. Republika Hrvatska koristila ga je od 2000. godine kao pomoć pri izgradnji institucionalnih, socijalnih, zakonodavnih te gospodarskih temelja države. CARDS se dijeli na dvije komponente: nacionalnu i regionalnu. Ukupni iznos dodijeljenih financijskih sredstava za nacionalnu komponentu u Republici Hrvatskoj iznosio je 260 milijuna eura, dok je za regionalnu komponentu taj iznos bio 183,7 milijuna eura (Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU).

PHARE program pomoći slijedi nakon CARDS-a i to 2005. godine. Ovaj program priprema je za Strukturne fondove koji će biti na raspolaganju nakon ulaska u Europsku uniju. Temelji se na regionalnom razvoju te razvoju ljudskih potencijala i resursa. Za ovaj program Republika Hrvatska dobila je na raspolaganje ukupno 167 milijuna eura.²

1 Dolenec, H. (2009.): Državni tajnik SDURF-a, napisao je predgovor u Priručniku o financijskoj suradnji i programima koje u Hrvatskoj podupire Europska unija.

2 http://www.istra-europa.eu/pages/pretpristupni_fondovi_ispa_phare_sapard (18.03.2013.)

Grafikon 1: Struktura stanovnika po godinama starosti

Program ISPA koristi se u istom razdoblju te je također jedan od pripremnih programa, ovaj puta za Kohezijski fond. Financirani su projekti koji se bave zaštitom okoliša te velikim infrastrukturnim projektima u prometnom sektoru. ISPA fond za Republiku Hrvatsku iznosio je 60 milijuna eura za ukupno dvije godine korištenja.³ Zadnji fond na raspolaganju u ovom razdoblju bio je SAPARD, fond za ruralni razvoj te pripremu Republike Hrvatske za Europski poljoprivredni fond iz kojega je odobreno 25 milijuna eura.⁴ Navedeni pretpristupni fondovi zamijenjeni su jedinstvenim pretpristupnim programom IPA. IPA je odobrena za proračunsko razdoblje od 2007.-2013. godine te financijska vrijednost ovog programa za Republiku Hrvatsku iznosi 589,90 milijuna eura.⁵

Naglasak ove komponente je u izgradnji sustava kroz „strukturne fondove malog kapaciteta“ kako bi se pripremili za dolazak mnogo kompliciranijih i složenijih fondova.

Nakon 1. srpnja 2013. godine još neko vrijeme bit će dozvoljeno korištenje IPA programa, a nakon završetka 2013. godine prijeći će se na Strukturne fondove (Europski fond za regionalni razvoj - ERDF te Europski socijalni fond - ESF) i Kohezijski fond.

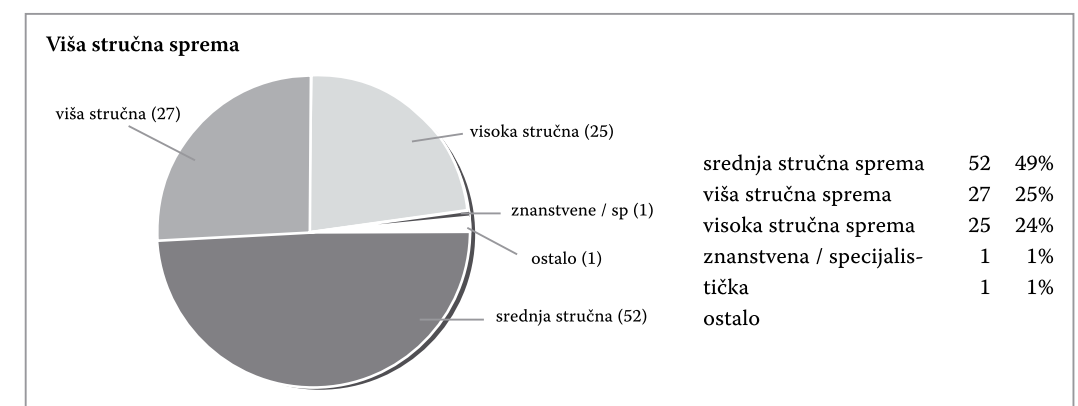
Da bi novi višegodišnji financijski okvir 2014.-2020. godine stupio na snagu u siječnju 2014. godine, najprije se treba postići konačni dogovor s Europskim parlamentom. Ukoliko dogovor bude usvojen, Republika Hrvatska će u tom periodu na raspolaganju imati 11,7 milijardi eura.⁶

Ulaskom u Europsku uniju, Republika Hrvatska će se s jedne strane suočiti s izvrsnim pogodnostima koje nam se nude kroz nove fondove, uz puno veći iznos financijskih sredstava nego do sada, ali s druge strane s nesprenošću ljudi i institucija da kvalitetno pripreme i provedu projekte kroz ovako ozbiljne programe.

Kako bi se potvrdila ova izjava, provedeno je istraživanje na prigodnom uzorku od 106 ispitanika, državljanina Republike Hrvatske.

Istraživanje je provedeno na području dvije županije: Osječko-baranjske i Brodsko-posavske županije.

Grafikon 2.: Stručna sprema ispitanika

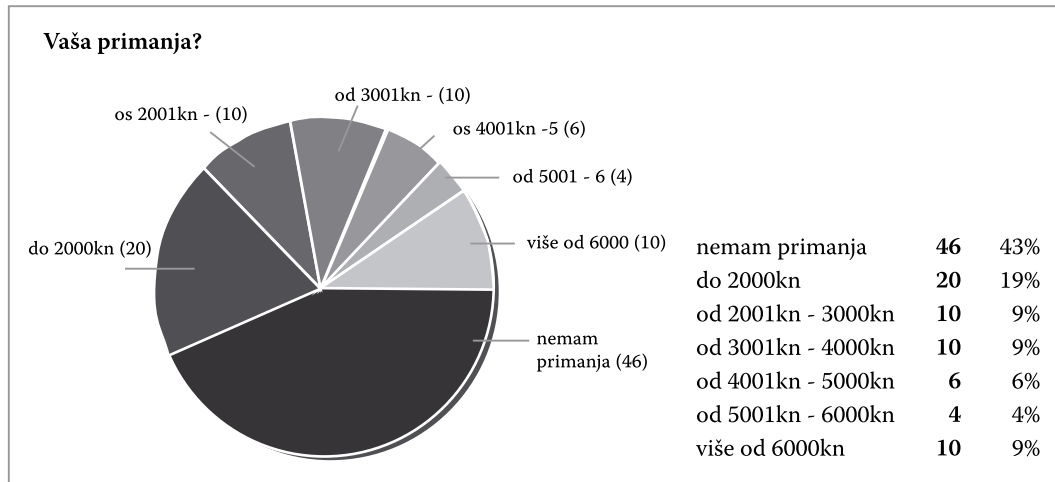

3 Ibidem

4 Delegacija Europske unije u Republici Hrvatskoj (<http://www.delhrv.ec.europa.eu/?lang=hr&content=1286> 26.05.2013.)

5 http://www.ra-sb.hr/hrvatska_i_eu/eu_fondovi/sto_je_ipa/default.aspx (17.03.2013.)

6 <http://www.delhrv.ec.europa.eu/?lang=hr&content=4394> (26.05.2013.)

Grafikon 3: Primanja ispitanika

Najviše ispitanika, njih 58% bilo je ženskog roda, a starosna dob ispitanika bila je od 15 do 46+ godina (Grafikon 1.). Anкета se sastojala od 13 kratkih pitanja i bila je u potpunosti anonimna.

Rezultati istraživanja pokazuju kako je najveći dio ispitanika, njih čak 58% nezaposleno. To je samo jedan od pokazatelja trenutno lošeg stanja u Republici Hrvatskoj koja se očituje i kroz stopu nezaposlenosti od 21,6% u ožujku 2013. godine.

Stručna sprema ispitanika u 49% slučajeva bila je srednja stručna sprema, dok znanstveno-specijalističke nije bilo, kao što se može i vidjeti na grafikonu 2.

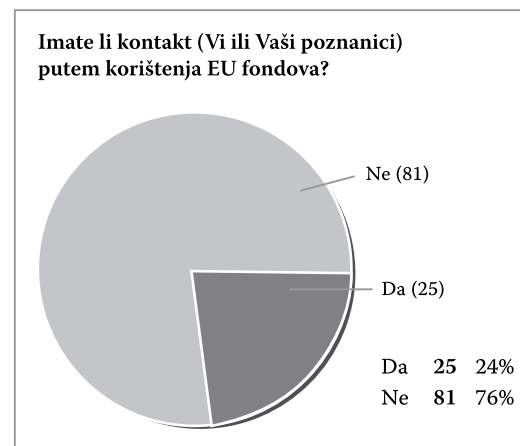
Ne začuđujuća, ali istovremeno zabrinjavajuća informacija je i ta da čak 43% ispitanika nema nikakvih primanja, što je i prikazano grafikon 3. Razlozi ovakvoj situaciji su mnogobrojni. Jedan od razloga je naravno visoka stopa nezaposlenosti u Republici Hrvatskoj. Osim toga, najveći broj ispitanika upravo su studenti koji još uvijek nemaju svojih primanja. Također, prema Večernjem listu te priopćenju portala MojPosao, najviše plaće zabilježene su u Gradu Zagrebu i to 14% iznad prosjeka, dok su najniže plaće od siječnja do ožujka 2013. godine zabilježene u Brodsko-posavskoj županiji, koja je upravo mjesto stanovanja većeg dijela ispitanika.⁷

⁷ Večernji list objava 10.04.2013. (<http://www.vecernji.hr/vijesti/znae-li-koliko-iznosi-prosjecna-placa-hrvatskoj-clanak-536625> 22.05.2013.)

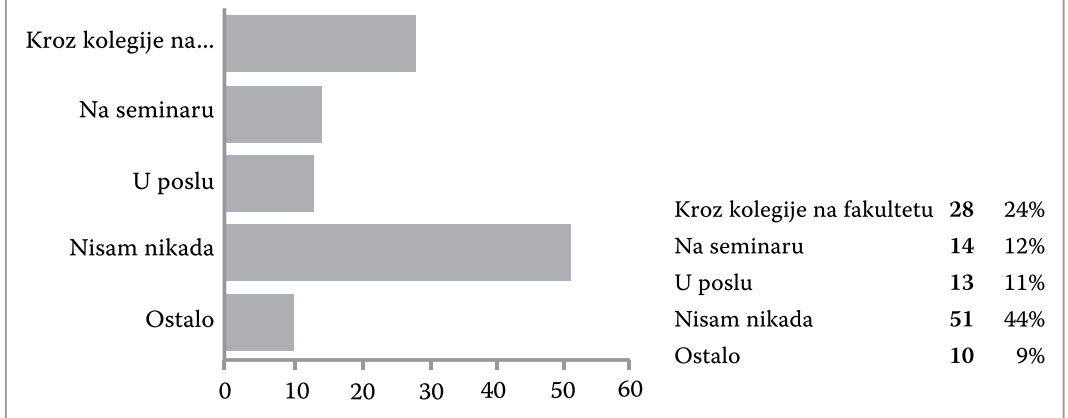
Na pitanje imaju li kontakt oni ili njihovi poznanici s korištenjem EU fondova, 25 ispitanika je odgovorilo sa Da, dok je čak njih 81 (76%) odgovorilo negativno, kao što je vidljivo na grafikonu 4.

U povlačenju novca iz pretpristupnih fondova na državnoj razini Hrvatska za sada i nije tako uspješna. Do kraja 2012. godine povukla je samo 37% alociranih sredstava iz IPA programa. Cilj nam je da u sljedećim godinama barem udvostručimo taj broj, zbog čega je potrebno ojačati administrativne kapacitete i poboljšati pripremljenost projekata, rekao je u Zagrebu na konferenciji za novinare, Branko Grčić, potpredsjednik Vlade i ministar regionalnog razvoja i fondova EU.

Grafikon 4: Kontakt putem korištenja EU fondova

Jeste li se susreli i gdje (ako jeste) sa projektnim menadžmentom?

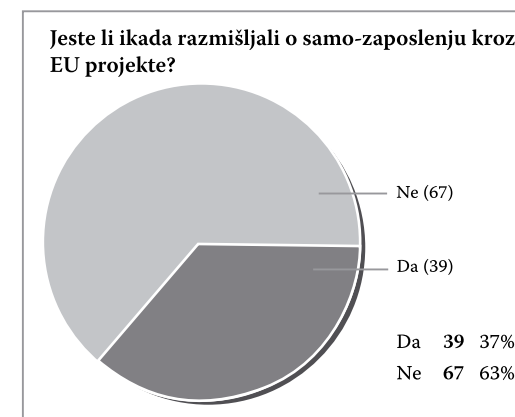
Grafikon 5: Upoznatost s projektnim menadžmentom

Kao dokaz nedovoljne informiranosti samih građana Republike Hrvatske o ovoj temi, pozitivan odgovor na pitanje jesu li upoznati s EU fondovima dalo je samo 25% ispitanika i to većina njih (čak 50%) samo putem medija.

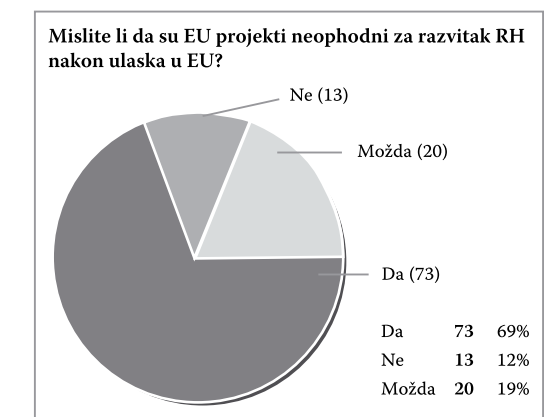
Ispitanici su se susreli s projektnim menadžmentom najčešće kroz kolegije na fakultetu (njih 24%), na seminarima (12%) ili u samom poslu (11%), dok se 44% njih čak nikada nije ni susrelo s njime, što je i vidljivo na Grafikonu 5.

Na pitanje jesu li ikada razmišljali o samo-zaposlenju kroz EU projekte, 63% ispitanika odgovorilo je negativno (Grafikon 6.). Razlozi su upravo neinformiranost ljudi o postojećim mogućnostima koje nam se nude kroz fondove, strah od rizika započinjanja posla te ne postojanje kontakta koji bi im pomogao da se odluče na ovakav korak. Kao veliki problem, ministar regionalnog razvoja i fondova EU-a Branko Grčić, navodi nedostatak stručnog kadra. U zadnje dvije godine broj ljudi koji radi na projektima nije se uopće povećao, dok su zahtjevi sve veći i veći.

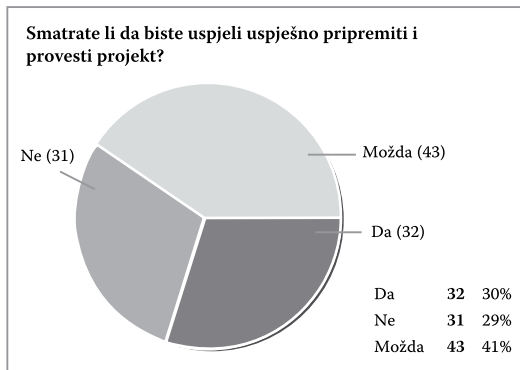
Grafikon 6.: Samo-zaposlenje kroz EU projekte

Grafikon 7.: Neophodnost EU projekata za razvitak Republike Hrvatske nakon ulaska u EU

Grafikon 8.: Mogućnost uspješnog pripremanja projekta

Većina ispitanika, njih čak 69% slaže se s tvrdnjom da su EU projekti neophodni za razvitak Republike Hrvatske nakon ulaska u EU, kao što je i vidljivo na grafikonu 7., ali se pretpostavlja da je to samo opće-prihvaćeno mišljenje koje se ne temelji na konkretnom znanju o EU fondovima.

Upravo taj problem nedostatka kvalificiranih ljudi i kadrova očituje se i kroz sljedeće anketno pitanje. Samo 30% ispitanika smatra se dovoljno pouzdanim i spremnim za upuštanje u pripremu i provedbu nekog projekta. Stoga dolazimo do zaključka da Hrvatskoj treba više motiviranih ljudi koji su se voljni dalje obrazovati i usavršavati te steći nova iskustva i na temelju toga doprinijeti razvoju Hrvatske kroz projekte Europske unije.

Ispitanici su također svjesni da je najveći problem neiskorištenosti projekata i mogućnosti koje nam nudi EU upravo ta neinformiranost, nedovoljno osposobljeni i stručni ljudi, kompleksnost prijavnice procedure, komplicirana dokumentacija i propisi koji se strogo provjeravaju u nadležnim institucijama.

Kao prijedloge ispitanici su iznijeli potrebu prijevođa sve dokumentacije na hrvatski jezik te osiguranje sufinansiranja većeg dijela projekta od strane države.

4. Zaključak

Nakon što joj je i službeno dodijeljen status države kandidatkinje za članstvo u Europskoj uniji, Republika Hrvatska je na korištenje dobila pretprikladne fondove za pomoć u prilagodbi europskim zakoni-

ma i propisima te Strukturne i Kohezijski fond za daljnji razvitak, nakon ulaska u zajednicu. Sve navedeno nudi bezbrojne mogućnosti osiguranja sredstava za izgradnju cestovnih, željezničkih i plovni putova, razvoj društva, promicanje raznolikosti, izobrazbu nezaposlenih i stvaranje novih radnih mjesta, razmjenu mladih, promoviranje raznolikosti, zaštitu prirode i pronalaženje novih izvora energije te mnoge druge pogodnosti.

Nažalost, problem koji se javlja u Republici Hrvatskoj je nedovoljno iskorištenje EU fondova. Kao što je vidljivo iz istraživanja koja su predočena u prethodnom poglavlju, Hrvatska se prvenstveno suočava s visokom nezaposlenošću, kako mladih tako i ljudi srednje dobi. Kao izlaz iz krize, ljudi koji su upoznati s EU fondovima već vide svoje prilike upravo u vidu samozapošljavanja kroz fondove, no takvih je jako malo. Zbog fluktuacije i nedostatka stalnog stručnog kadra, nedovoljne informiranosti i iskustva, straha od rizika te mnogih drugih problema, R. Hrvatska je suočena s velikim poteškoćama.

Kao što je potpredsjednik Vlade⁸ istaknuo, trebali bismo imati 50% više gotovih projekata, tzv. zalihu projekata, nego novca koji je na raspolaganju, kako bi se alocirana sredstva mogla apsorbirati u zadovoljavajućem postotku. Također je pojasnio da je R. Hrvatska u fazi korištenja IPA fondova sa 140 milijuna alokacije te da će se, nakon što postane članica, taj novac popeti na 450 milijuna eura, a već u 2014. godini taj iznos bit će oko 1,08 milijardi eura.

Na temelju navedenoga zaključujemo da je za kvalitetnu i uspješnu pripremu i provedbu projekata Europske unije potrebno imati obučene i dobro informirane ljude koji znaju voditi projekte u skladu s europskom procedurom. Jer upravo česta fluktuacija u administrativnim kadrovima dovodi do nedovoljnog iskustva i praktičnog znanja zaposlenika te u krajnosti narušava kvalitetu upravljanja projektima te uzrokuje njihovu nepotpunu iskorištenost. Osim toga važna je i suradnja i uključivanje mnogobrojnih organizacija, kako na nacionalnoj, tako i na regionalnoj razini. A prije svega, za učinkovito povlačenje sredstava iz fondova Europske unije potreban je kvalitetan projektni menadžment i dobro napisani projekti.

8 Grčić, B.: Potpredsjednik Vlade i ministar regionalnog razvoja i fondova EU, u Zagrebu 24.05.2012. izjavio za HRT (http://www.hrt.hr/index.php?id=vijesti-clanak&tx_ttnews%5Bttnews%5D=166817&cHash=0ce7ae7d49_20.05.2012.)

LITERATURA

- Baljkas, S.; Omazić, M. A. (2005): Projektni menadžment, Sinergija nakladništvo d.o.o., Zagreb, str. 13.
- Borissova, O., Geratliev, K., Novota, S., Velinova, R., Vlašić, I. (2009): Europski fondovi za hrvatske projekte – Priručnik o financijskoj suradnji i programima koje u Hrvatskoj podupire Europska unija, Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije, Zagreb
- Delegacija Europske unije u Republici Hrvatskoj
<http://www.delhrv.ec.europa.eu/?lang=hr&content=1286> (26.05.2013.)
- Dolenec, H. - Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova
- Europske Unije: Europski fondovi za hrvatske projekte, Zagreb 2009.g.
- http://www.ra-sb.hr/hrvatska_i_eu/eu_fondovi/sto_je_ipa/default.aspx (17.03.2013.)
- Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU, <http://www.mfin.hr/hr/eu-fondovi> (18.03.2013.)
- http://www.istra-europa.eu/pages/pretprikladni_fondovi_ispa_phare_sapard (18.03.2013.)
- <http://www.hrt.hr> (20.05.2013.)
- <http://www.index.hr> (20.05.2013.)
- <http://www.mfin.hr/hr/eu-fondovi> (21.05.2013.)
- <http://www.ra-sb.hr/> (21.05.2013.)
- <http://www.vecernji.hr> (22.05.2013.)

*Marija Tolušić
Nikolina Koporčić
Zdravko Tolušić*

THE ROLE AND SIGNIFICANCE OF EU FUNDS FOR THE REPUBLIC OF CROATIA

ABSTRACT

The Republic of Croatia was granted the official candidate country status for the membership in the European Union on 18 June 2004. Thus it gained the opportunity to use pre-accession funds aimed at helping the candidates to bring their institutions and standards in line with the EU legislation. Nevertheless, full EU membership will bring further major changes. The paper presents a survey conducted on 106 respondents, which intended to establish how familiar people are with the topic of project management, EU funds and possibilities afforded by those funds. The problems currently noticeable in Croatia arise from high unemployment, lack of highly skilled personnel and their high turnover, low level of information and experience, coupled with risk aversion and fear of project failure. The consequence is less than full preparedness for taking advantage of all the available funding. Following full EU membership Croatia will gain access to the Structural Funds and the Cohesion Fund which provide numerous opportunities for financing of infra-structural projects such as roads, railways and waterways, social development, retraining for the unemployed and creating new jobs, youth mobility, promoting diversity, environment protection and alternative energy sources. This requires a fair number of well-informed and trained people, capable of writing a good project and of implementing it in line with EU procedures. It is therefore imperative for the government and public institutions to invest into training of both the general public and potential future experts.

Keywords: Republic of Croatia, European Union, pre-accession funds, structural and cohesion funds